

Cannabis

Vad är det?

Cannabis är en generell benämning för olika preparat som fås av hampväxten (*cannabis sativa*). Med marijuana avses hackade blad, blomställningar och stjälkar; haschisch syftar på en kådartad vätska. ^{[1] [2]}

Den berusande effekten av cannabis kommer av cannabinoider. Den viktigaste av cannabinoiderna är delta-9-tetrahydrocannabinol (THC), som det finns mest av i växtens blomställningar. ^{[1] [3]} I Finland används cannabis huvudsakligen genom rökning, ibland också genom ångning. Mer sällsynt är det att äta eller dricka substansen. ^[4]

Legal status: Cannabis är i Finland narkotikaklassat. Användning, inköp, försäljning och innehav är förbjudet. ^{[5] [6]}

Utbredning och problemanvändning: Cannabis är det vanligaste olagliga rusmedel som används i Finland. ^[7] Cannabis utgör inte i sig något betydande folkhälsoproblem och substansen används för det mesta sällan och sporadiskt. ^[4] Under 20 år cannabis i alla fall det problemrusmedel som oftast leder till att brukaren söker vård. ^[8]

Hur verkar det?

Den mest psykoaktiva substansen i cannabis, THC, fäster vid cannabinoidreceptorer som finns i både hjärnan och perifera nervsystemet. ^{[1] [3] [2]} Effekten på centrala nervsystemet är huvudsakligen förlamande. ^[9] Vid rökning eller ångning ger cannabis en omedelbar effekt som varar i några timmar. ^{[1] [10]} Om man äter substansen börjar den verka långsammare och effekten varar längre. ^[10] Cannabis lagras i kroppsfett och frigörs därifrån långsamt. Cannabis kan spåras i blodprov i upp till 1–2 månader om användningen har varit riklig. ^[1]

Verkningarna av cannabis varierar med användningsmetod, använt preparat, växtsort, användningsmiljö samt brukarens erfarenhet och personliga känslighet. Doseringen är också av stor betydelse. ^{[1] [2] [10] [11]}

Positivt upplevda verkningar: Cannabis har både uppiggande och lugnande verkningar: substansen minskar typiskt aggressivitet och verkar avslappnande men aktiverar samtidigt tankegången och kan göra brukaren mer social. Cannabis ändrar rums- och tidsuppfattning. ^{[1] [2] [11] [10] [12]} Cannabis skärper sinnena och kan stärka aptiten. Vid stora doser kan lindriga hallucinationer också förekomma. ^{[1] [2] [11]}

Negativt upplevda verkningar: Cannabis försvagar arbetsminne, observationsförmåga, motorisk koordinationsförmåga och reaktionshastighet. ^{[1] [2] [11] [12]} Det är vanligt med obehagliga cannabisupplevelser, såsom ångest och paranoia. ^{[2] [11]} En cannabispåverkad person kan till exempel uppleva oro, dödsångest eller skräck för att förlora kontrollen. ^[2] Cannabis kan sänka kroppstemperatur och höja hjärtfrekvens och blodtryck. Ögonen kan bli blodsprängda och munnen kännas torr. ^{[1] [2]}

Medicinsk användning: Det finns en del forskning i medicinsk användning av cannabis. Det har sagts att cannabis kan vara till nytta vid vård av bland annat smärta, spasmer, muskelkramp, glaukom och illamående. De starkaste bevisen gäller MS-vården. I Finland har man med specialtillstånd av Fimea kunnat få cannabisvård sedan 2006. ^{[11] [9] [19]} Men cannabis är trots allt ett olagligt rusmedel i Finland och ska alltså inte användas som läkemedel vid egenvård.

Huvudsakliga risker

Akuta risker: Under påverkan av cannabis är observationsförmåga och reaktionshastighet starkt nedsatta, vilket ökar olycksrisken i synnerhet i trafiken. ^{[1] [10] [11]}

Användning av cannabis kan ge psykotiska symptom, till och med utlösa psykos. Psykosrisken förhöjs om cannabisbruket inleds vid unga år, om preparatet som används har hög THC-halt, av ärftlig benägenhet och av en traumabakgrund. ^[2]

Cannabis har inte i sig orsakat dödsfall av förgiftning eller överdosering. [11]

Risker med blandbruk: Cannabis verkar förlamande på centrala nervsystemet, [9] vilket betyder att samtidigt intag av andra förlamande substanser kan leda till sänkt medvetandenivå och förhöjd olycksrisk.

Risker med riklig användning: Långvarig användning av cannabis försvagar kognitiva förmågor, i synnerhet verbal inlärningsförmåga, minne och observationsförmåga. [10] Sambandet är särskilt tydligt om användningen av cannabis har börjat i unga år. [10] [14] [15] Cannabisbruk som börjar i ungdomen kan ge permanenta förändringar i hjärnans struktur. [15] Samband ses också mellan ungdomars cannabisanvändning och allmän apati, brist på motivation och klen arbets- och studieresultat. [2] [11] [17]

Långvarig cannabisanvändning kan också öka benägenheten för att utveckla ångest- och depressionsstörningar och för schizofreni. [14] [16] Risken för att insjukna i schizofreni är klart större för den som börjar använda cannabis som ung. [16] Det finns tecken på att rikligt bruk av cannabis också skulle ha skadliga verkningar på försvarssystemet samt på sexualitet och reproduktion. Forskningsresultaten är i viss mån omtvistade. [10] [1]

Om cannabis intas genom rökning är de långsiktiga skadeverkningarna likadana som vid tobaksrökning. [1] [2]

Beroende: Psykiskt beroende av cannabis kan utvecklas om användningen är upprepad och långvarig. Med upprepad och långvarig användning växer också toleransen mot substansens verkningar. [16] När ett rikligt cannabisbruk upphör är abstinenssymptomen bland annat irritabilitet, ångest, begär efter substansen, sömnsvårigheter, nedstämt humör, oro, muskelsmärter och aptitlöshet. [1] [16] Abstinenssymptomen ger sig till känna 1–2 dygn efter att användningen upphört och kan vara i 10–14 dygn. [2]

Användning under graviditeten: Det är riskabelt att använda cannabis under graviditeten. [11] Om cannabis röks blandat med tobak är riskerna och skadeverkningarna för fostret likadana som vid tobaksrökning. [1]

Hur kan riskerna minimeras?

Bilkörning i berusat tillstånd måste absolut undvikas eftersom cannabis påverkar tidsuppfattningen och i hög grad minskar reaktionshastigheten. [1] [10] [11]

Långsiktiga skador av cannabis kan man försöka förhindra genom att undvika att använda cannabis i unga år, när hjärnan inte är färdigt utvecklad. I synnerhet den som bland sina närmaste anhöriga har personer med en historia av psykisk sjukdom ska avstå från alla försök med cannabis. Man kan också försöka minimera skadorna genom att använda cannabis så lite och så sällan som möjligt. Därmed undviker man också beroende och eventuella abstinenssymptom.

Sjukdomar i andningsvägar och risk för cancer kan undvikas genom att inte röka cannabis. [2]

Men det är i alla fall alltid riskabelt att använda rusmedel. Inga metoder för att minimera riskerna kan fullständigt eliminera dem. Olika människor reagerar också mycket olika på samma rusmedel och doser. Detta ska man komma ihåg också i fråga om cannabis.

link

Källor ►

Källa till webbadress: <https://paihdelinkki.fi/sv/databank/snabbinfo/cannabis>